

І.В. Лопаткіна, ст. викладач

ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

Українська академія банківської справи НБУ

На продовження дискусії щодо теоретичних аспектів валютної політики наводимо наступні тези:

- системні зміни, які спостерігаються в економіці України, свідчать про продовження процесу трансформації економічної моделі країни. За таких умов особливої уваги вимагає розробка і впровадження макроекономічної політики держави, що, в свою чергу, спонукає до пошуків теоретичного підґрунтя її основних положень. Ця теза в повній мірі відноситься і до валютної політики, найважливішою складовою якої є політики обмінного курсу;
- валютна політика за часів тотальної централізації економіки, монополізації державою зовнішньоекономічної діяльності характеризувалася відсутністю можливості конвертації національної валюти, множинністю валютних курсів, значним їх завищенням, відсутністю легальних валютних ринків тощо. Такий стан валютної політики позначався на конкурентоспроможності країни, перешкоджав ефективному розподілу обмежених валютних резервів, призводив до погіршення балансу поточних операцій.
- початок переходу від планової економічної системи до ринкової є точкою відліку для нової валютної політики. В цей час відбувалася поступова трансформація як парактичних заходів щодо регулювання валютного курсу, так і поглядів стосовно дієвості впливу цих заходів на стан економіки. В перехідній економіці валютний курс починає відігравати активну роль, стає фактором соціально-економічних змін. Зміни валютного курсу повинні були стати противагою тенденціям, що спричинялися лібералізацією зовнішньоторгової політики, першими кроками якої були перехід від кількісних обмежень до тарифів, поступове скорочення зовнішньоторгових обмежень;

- перехідний період для економіки - значне випробування. Дестабілізація спричиняється різними чинниками. В різних країнах ці чинники мали свою специфіку впливу і прояву. Проблемою ставали не тільки і не стільки деякі явища в економіці, скільки їх небажані тенденції, і, в першу чергу, швидкість останніх. Основною проблемою початку перехідного періоду можна вважати значну інфляцію, а основною метою політики стабілізації – її подолання. З огляду на це виникала проблема вибору між стабілізацією економіки на основі грошово-кредитної політики або на основі політики валютного курсу. По суті, це означало реалізацію або політики гнучкого, або фіксованого обмінного курсу. Як сам вибір, так і його наслідки не були однозначними. Жодна політика не має абсолютних переваг перед іншою. Аналіз критеріїв оцінки їх результативності – залишкові темпи інфляції, стан бюджету, зміна конкурентоспроможності національних товарів, - свідчить, що обидва з цих інструментів не є стовідсотково ефективними і не вирішують всіх проблем;
- в сучасних умовах вибір між таргетуванням обмінного курсу або інфляції не втратив своєї актуальності. Наприклад, Росія на протязі останніх років стикається з проблемою вибору між політикою стабільного валютного курсу, яка традиційно проводилась на теренах цієї країни, та антиінфляційною політикою. Пояснення суті проблеми полягає в тому, що в умовах надзначних притоків валюти на територію країни (нафтодолари, арбітражні капітали, які адекватно реагують на зміцнення рубля, додаткові вливання з боку населення внаслідок очікувань подальшого знецінення долара, що особливо небезпечно в умовах доларизованої економіки) і несформованості інфраструктури перехід до ліберальної валютної політики бажаний, але неможливий;
- на даний час питання вибору між політикою фіксованого та плаваючого курсу залишається актуальним і для України, і для інших

країн. Тому аналіз стану цього питання потребує подальшого розгляду.

Лопаткіна, І.В. Валютна політика: ретроспективний аналіз [Текст] / І.В. Лопаткіна // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (9-10 листопада 2006 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2006. – С. 66-68.